

Sytuacja osób świadczących usługi seksualne w Polsce

Rekomendacje dla Grupy Roboczej ONZ ds. dyskryminacji kobiet w prawie i praktyce

Kim jesteśmy?

Sex Work Polska to koalicja działająca na rzecz osób pracujących seksualnie w Polsce. Wśród nas są osoby pracujące w branży seksualnej oraz sojuszniczki i sojusznicy. Realizujemy działania outreach w środowisku osób świadczących usługi seksualne (w agencjach, w mieszkaniach prywatnych, na ulicy, na trasach), wspieramy samoorganizację osób pracujących seksualnie, oferujemy konsultacje prawne, psychologiczne, z zakresu zdrowia reprodukcyjnego, interwencje kryzysowe. Prowadzimy również działania rzecznicze. W 2016 roku zorganizowaliśmy Sex Work Fest, wydarzenie sieciujące dla pracownic/ków seksualnych i promujące prawa osób świadczących usługi seksualne, współpracujemy z International Committee for Sex Workers Rights, z którym w październiku 2017 zorganizowaliśmy panel dyskusyjny oraz warsztaty dla pracownic/ków seksualnych. Dzięki grantowi z FemFund w 2018 zorganizowaliśmy szkolenia z samoobrony dla osób pracujących seksualnie.

Ramy prawne

Branża usług seksualnych jest w Polsce skryminalizowana. Chociaż samo świadczenie usług seksualnych („prostytycja”) nie jest nielegalna, jednak przestępstwami są działania tzw. trzecich stron związane z organizacją pracy seksualnej, co w konsekwencji spycha osoby pracujące seksualnie do szarej, semi-kryminalnej sfery (skryminalizowane są wszystkie relacje pracownicze i miejsca pracy). Karze podlegać może (rozumiane arbitralnie) „nachalne” oferowanie usług seksualnych. Dochody z pracy seksualnej nie są nielegalne, jednak osoby świadczące usługi seksualne nie mają możliwości zarejestrowania swojej działalności, płacenia podatków od dochodów oraz odprowadzania składek emerytalnych i chorobowych.

Problemy i wyzwania

Kryminalizacja pracy seksualnej ma szereg negatywnych konsekwencji dla osób pracujących seksualnie, wśród nich są np. przemoc w miejscu pracy (ze strony klientów, stron trzecich, policji, osób postronnych), wtórna wiktyimizacja w kontekście zgłaszania przestępstw i przemocy; praca w nieformalnej gospodarce i skryminalizowanym kontekście pozwala pracodawcom na wyzysk w pracy i sprawia, że praca ta ma często prekarny charakter (brak gwarancji zatrudnienia, arbitralne zwolnienia, długie godziny pracy) Kryminalizacja przyczynia się także do izolacji osób pracujących seksualnie i pozbawia nas formalnych i nieformalnych sieci wsparcia. Osoby świadczące usługi seksualne mają ograniczony dostęp do publicznej służby zdrowia (z powodu braku ubezpieczenia). Istnieje też bardzo niewiele programów dedykowanych dla osób pracujących seksualnie (np. profilaktyki HIV/STI). W szczególnej trudnej sytuacji są migrantki, które mogą zostać deportowane, ponieważ nie mają dokumentów uprawniających je do przebywania na terenie danego kraju (wiza pracownicza, karta pobytu wydawana osobom posiadającym zatrudnienie). Migrantki, ze względu na swoją zależność od trzecich stron i trudną sytuację, są bardziej narażone na wyzysk i przemoc w pracy. Niezależnie od statusu obywatelskiego, pracownice seksualne doświadczają stygmatyzacji.

Rekomendacje

Dalekosiężną rekomendacją jest dekryminalizacja pracy seksualnej, a także rozpoznanie pracy seksualnej jako formy pracy. Głównym zadaniem państwa jest zwiększenie dostępu osób pracujących seksualnie do podstawowych praw (w tym pracowniczych), zapewnienie im dostępu do wymiaru sprawiedliwości i ochrona przed przemocą. Ramy prawne, które pozwoliłyby to zapewnić to usunięcie aktywności związanych z pracą seksualną (świadczanie usług, kupowanie usług, organizowanie/ułatwianie usług) z kodeksu karnego, a sektor usług seksualnych podlega istniejącym przepisom prawa cywilnego/ administracyjnego/ pracy regulującym sposób działania innych sektorów usług. Odrębne przepisy prawa mogłyby dotyczyć zasad BHP. Wszelkie decyzje legislacyjne powinny zakładać aktywny udział osób w procesie konsultacyjnym pracujących seksualnie.

Potrzebne są programy dedykowane dla osób pracujących seksualnie w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, wsparcia psychologicznego i prawnego (szczególnie dla migrantek). Najlepiej te realizowane przez same osoby pracujące seksualnie.